

Automatische loonindexering is schadelijk

Toen het monetair beleid nog bepaald werd door regeringen, was de automatische loonindexering nuttig, vindt **GERT PEERSMAN**. Maar in de huidige monetaire unie is ze niet alleen contraproductief, maar zelfs asociaal.

GERT PEERSMAN

Wie? Hoogleraar monetaire economie, UGent.

Wat? Ook België moet af van de automatische loonindexering.

Waarom? Andere landen van de eurozone hebben dat automatisme al langer geschrapt, onder meer omdat de loon-prijsspiraal de inflatie de hoogte injaagt.

Internationaal wordt ons systeem van automatische loonindexering steeds meer in vraag gesteld. Maar de afschaffing ervan blijft bij ons een taboe. Dat dit systeem blijft bestaan in een monetaire unie is nochtans een tijdbom en kan enkel maar leiden tot divergentie. Bovendien is het asociaal, schadelijk voor onze economie en zijn er nauwelijks baten. Ook vakbonden hebben veel (jobs) te winnen bij een andere aanpak.

De rol van de ECB

Automatische loonindexering had voordelen en was wereldwijd populair tijdens de jaren '70. Het monetaire beleid werd toen gevoerd door de regeringen. Deze hadden zelden de moed om de rente te verhogen, en met de eerstvolgende verkiezingen in het achterhoofd stond de geldkraan té vaak open. De daarmee gepaard gaande inflatie-onzekerheid maakte het voor de sociale partners moeilijk om vooraf de vereiste loonstijging te bepalen om de koopkracht te behouden. Werknemers waren het slachtoffer bij een hogere feitelijke inflatie, en werkgevers waren in het omgekeerde geval. Beide partijen zagen er dan ook voordeel in om de lonen via indexering automatisch te koppelen aan de feitelijke inflatie. Sindsdien is er veel veranderd. Een onafhankelijke Europese Centrale Bank (ECB) voert nu het monetaire beleid met als voornaamste doelstelling een lage en stabiele inflatie. Doordat de onzekerheid en verschillende andere nadelen zijn verdwenen, hebben ve-

le landen het systeem afgeschaft. België is een van de uitzonderingen in de Eurozone. Afschaffen van automatische loonindexering impliceert allerminst dat lonen niet meer aangepast worden om de koopkracht te behouden, of dat er geen rekening gehouden wordt met inflatie in het interprofessionele overleg. Het is een misverstand te denken dat dit de koopkracht zou uithollen. Dit is helemaal niet het geval in landen die het systeem afgeschaft hebben of zelfs nooit gekend hebben. Het grote probleem met het systeem zit in zijn automatische karakter. Het is cruciaal om te kijken naar de bron van prijsstijgingen. Als de oorzaak een toegenomen economische activiteit is, dan is een corresponderende loonstijging perfect en zelfs noodzakelijk. Is de oorzaak een stijging van energie- of importprijzen, dan is indexering bijzonder schadelijk, en dit zowel voor het land zelf als de rest van de monetaire unie. Zelfs het gebruik van de gezondheidsindex brengt geen soelaas.

Vicieuze cirkel

Neem een olieschok waardoor energieprijzen voor consumenten en producenten stijgen. Bij automatische indexering stijgen daardoor de lonen. Dit impliceert dat de kosten van producenten verder stijgen, wat op zijn beurt leidt tot bijkomende prijsstijgingen waardoor de lonen opnieuw geïndexeerd moeten worden, enzovoort. Dit noemt men 'tweede-ronde-effecten'. Het resultaat is een loon-prijsspiraal die de inflatie de hoogte injaagt. Uit onderzoek voor België blijkt dat, indien onze energieprijzen met 10 procent stijgen ingevolge een olieschok, het algemeen prijspeil uiteindelijk met bijna 2 procent stijgt, waarvan meer dan 1 procent het gevolg is van tweede-ronde-effecten via loonindexering (ondanks gebruik van de gezondheidsindex). Dit is niet het geval in landen zonder indexering, waardoor onze competitiviteit verslechtert. Een studie van de ECB heeft uitgezonden dat België in Europa het zwaarst getroffen wordt door olieprijsstijgingen. De energieprijzen zelf stijgen ook meer in landen met automatische loonindexering. Energieproducenten kunnen de olieprijsstijging immers makkelijker door-

rekenen aan de consument, omdat die er toch voor wordt gecompenseerd via een loonstijging.

Wat men te weinig beseft is dat het indexeringssysteem zeer asociaal is. Als land verliezen we bij een olieschok altijd aan de olie-exporterende landen. Ondernemingen zien een gedeelte van hun winstmarges wegsmelten, omdat zij de gestegen loon- en energiekosten niet volledig kunnen doorrekenen in hun prijzen. Door automatische loonindexering verliezen we ook meer dan 30.000 arbeidsplaatsen ingevolge bovenstaande olieschok. Voornamelijk gaat het om laaggeschoolden en oudere werknemers. Om de koopkracht van de werkenden te vrijwaren verliezen zij hun baan. Dit is een economische wetmatigheid waar men niet omheen kan. De hogere loonkost, in combinatie met een gedaalde productiviteit door de olieschok, leidt er immers toe dat deze groepen niet meer rendabel zijn.

Het is een misverstand te denken dat afschaffing van de automatische indexering de koopkracht zou uithollen

Indien een aantal landen van de Eurozone een systeem van automatische loonindexering heeft, worden ook de andere lidstaten hierdoor indirect en significant getroffen. Vandaar de internationale druk voor een afschaffing. De enige manier om de stijgende gemiddelde inflatie af te remmen is een restrictief monetair beleid van de ECB, waardoor de economische activiteit ook in lidstaten die geen tweede-ronde-effecten of hogere inflatie kennen daalt. Dit is een duidelijk voorbeeld van een gemeenschappelijk monetair beleid dat voor niemand optimaal is. Omwille van tweede-ronde-effecten in enkele lidstaten heeft de ECB onder meer moeten wachten tot oktober 2008 om de internationale financiële crisis te bestrijden met een expansief beleid, terwijl andere centrale banken daar al mee begonnen in augustus 2007.

ZONEN & DOCHTERS

VEERLE BEEL

Veerle Beel heeft twee zonen, Peter De Lobel twee dochters. Afwisselend schrijven ze op woensdag over wat daar zoal bij komt kijken.

RSV

Eerst lijken ze nog wat jong voor alle details, en voor je het weet zijn ze er te oud voor. 'Ik weet toch alles al', is het standaardantwoord van mijn zonen als ik mijn opdracht als moeder inzake RSV ter harte probeer te nemen. RSV, zijnde relationele en seksuele vorming. Wat ouders vroeger het moeilijkste stuk vonden, leren de kinderen nu op school. Hoe was de RSV-dag? O, oké hoor, de meisjes hebben nog eens geoeftend op zo'n kunstje hoe je een condoom om doet.

Terwijl je je afvraagt of je condooms in voorraad moet hebben, liggen ze al achter in hun boekenkast. Terwijl je je afvraagt of je doos condooms in voorraad moet hebben, en hoe je dat gaat introduceren, vind je enkele van die vierkante pakjes achter in hun boekenkast, die je ongevraagd aan het opruimen bent. Oké, die vondst hoeft niet per se iets te betekenen. Er ligt immers ook zo'n pakje hier vlak voor mij, bij mijn computerscherm op de redactie, en ik heb dat ook niet zelf gekocht. Echt niet. Het zat als toemaatje bij een of ander blad.

Desalniettemin. Volgende week is het Valentijn, en goed, dat mag dan een opgefokt hypercommercieel en oppervlakkig fenomeen zijn dat uit de Verenigde Staten komt overgewaaid. Het is misschien ook een aanleiding om het met de kinderen over de liefde te hebben, en al wat daarbij komt kijken. Sensoa lanceert een 'Week van de lentekriebels' en dringt erop aan dat het op school en thuis niet enkel over feitelijkheden zou gaan, maar ook over gevoelens. Want wat ben je ermee dat je een condoom kunt omdoen, als je niet weet hoe je toenadering moet zoeken of onzeker bent over hoe je iemand versiert? Het voortreffelijke tv-programma *Mag ik u kussen?*, dat nochtans alles behalve didactisch bedoeld is, is al een hele hulp. Haha, wat hebben we maandag toch weer gelachen met die klunzige openingszinnen en knullige verleidingstruiks die daar werden geëtaled. Wat ons ook dit weer heeft geleerd: dat humor in deze context altijd werkt, zolang en als het maar niet grof wordt.

En voorts lossen we af en toe eens iets over het geklungel van onszelf, in lang vervlogen tijden. Néé, heeft papa dat écht gedaan? Ik trotseer een boze blik van aan de overkant van de tafel. Moest dat nu zo nodig? Maar het is didactisch materiaal, schat. En bovendien staan we nu quitte: jij hebt ze ooit verteld dat ik vroeger rookte.

Als het maar niet Willy heet

Als de makers van Basta écht consequent waren, vindt **TOBIAS LEENAERT**, dan hadden ze Kalfje Willy geslacht. Maar consequent of niet, ze hebben toch een hoop vleeseters aan het denken gezet.

TOBIAS LEENAERT

Wie? Directeur van Ethisch Vegetarisch Alternatief.

Wat? De meeste vleeseters zijn selectief verontwaardigd.

Waarom? Ze eten wel vlees, maar willen niet zien waar het vandaan komt.

Bevreemdend. Dat is wel het minste dat we kunnen zeggen van het beeldverslag van de Basta barbecue, eergisteravond op Eén. We zagen de honderd gasten afwisselend tussen hoop en wanhoop, terwijl ze door de vier Neveneffecten een paar keer op het verkeerde been gezet werden over de identiteit van het dier op hun bord. Groot was de opschudding toen het om Kalfje Willy leek te gaan, en al even groot de opluchting toen uiteindelijk duidelijk werd dat zowel Kalfje

Willy als Kalfje Barabas de dans ontsproongen hadden. Tranen verschenen in de ogen van gasten die net een stukje worst naar binnen propten. Bevreemdend inderdaad, dat mensen een levensgroot onderscheid maken tussen Kalfje Willy en de ruim 300.000 andere kalfjes die jaarlijks in België geslacht worden. Je zou denken dat er na het programma van eergisteren geen prekerige vegetariër nodig is om uit te leggen dat vlees eten voor heel veel mensen enkel mogelijk is, omdat het als het ware met de ogen dicht gebeurt. Ergens weten we allemaal, als we er even willen bij stil staan, wat er aan de hand is. We verzwijgen of verbloemen het voor onze kinderen. We kijken de andere kant op wanneer naast ons op de snelweg een vrachtwagen met varkens voorbij rijdt, op weg naar die plaats waar geen dier ooit van terugkwam. We zien de lachende dieren op de vleesverpakkingen. We willen liefst geen al te herkenbaar vlees op ons bord. We kopen onze kotelet keurig versneden en verpakt, snijden en bakken ze, kruiden ze en overgieten ze met saus. Het dier is nergens meer te bespeuren. Bijna gaan we daadwerkelijk geloven dat vlees

aan de bomen groeit. Tot *Basta* ons er pijnlijk aan herinnert dat het van een dier komt. Een dier met een naam en een gezicht, kan dat nog smaken? De Neveneffecten brachten - in tegenstelling tot wat de kalverhouders al eerder uitten - geen overdreven emotioneel verhaal, maar confronteerden ons met gevoelens die altijd al in ons aanwezig waren, en die ons tot mens maken. Als we niet de macho willen uithangen, kunnen we daar moeilijk tegen zijn. Het enige wat we van de Neveneffecten nog hadden kunnen vragen, was om helemaal consequent te zijn met hun eigen boodschap, en Kalfje Willy te serveren op de bordes van de lustige barbecue's. Als voorgerecht hadden ze misschien een minder aangename video kunnen tonen, waarin het hele proces van kalf tot worst werd uiteengezet. Maar de slacht is het laatste grote taboe. Daar wagen zelfs de dappere Neveneffecten zich niet aan. Ongetwijfeld heeft *Basta* wat nieuwe vegetariërs gekweekt met zijn actie. Maar voor de meeste mensen is méér nodig. Kort na het bijwonen van de barbecue of het bekijken van de aflevering, zullen zij de voor even opgewekte empathie en het medeleven opnieuw keurig opbergen en onderdrukken. Allemaal om meer te kunnen genieten van een lapje vlees. Zolang het maar niet Willy heet. Of Barabas.

CORRECTIES & AANVULLINGEN

Kris Peeters, onafhankelijk mobiliteits-expert uit Herentals, is al geruime tijd geen lid meer van Groen! (*DS 8 februari*).